

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kemikaalilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kemikaalilakia muutettavaksi siten, että laissa säädettäisiin Euroopan yhteisöjen (EY) kemikaalilainsäädännössä tarkoitetuista kansallisista toimivaltaisista viranomaisista.

EY:n asianomaisten säädösten voimaansaatamisesta Suomessa säädetään erikseen. Lisäksi kemikaalilakia ehdotetaan muutettavaksi EY-lainsäädännön ja kemikaalilain välisten ristiriitojen poistamiseksi.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kemikaalilakia (744/89) on muutettu joulukuussa 1992 Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen edellyttämällä tavalla. ETA-sopimuksen liitteeseen II sisältyvät, ennen 31 päivää heinäkuuta 1991 annetut Euroopan yhteisöjen (EY) kemikaaleja koskevat direktiivit on toimeenpantu kemikaalilailalla ja sen nojalla annetuilla alemmanasteisilla säädöksillä. Euroopan yhteisöissä on mainitun päivämäärän jälkeen hyväksytty kaksi asetusta, jotka liittyvät vaarallisten kemikaalien säätelyyn: olemassa olevien aineiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 793/93 sekä tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2455/92.

ETA:n sekakomitea on tehnyt 21 päivänä maaliskuuta 1994 päätöksen (7/94) tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen sisällyttämisestä ETA-sopimuksen liitteeseen II, kohtaan XV, Vaaralliset aineet.

EU- ja EFTA-osapuolet ovat yksimielisiä ETA-sopimukseen hyväksyttävästä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93 toimeenpanoa EFTA-valtioissa koskevasta poikkeuksesta.

Poikkeusta koskevia neuvotteluja ei kuitenkaan saatu päätökseen ETA:n sekakomitean 21 päivänä maaliskuuta 1994 pidettyyn kokoukseen mennessä. Sekakomitea on sitoutunut liittämään asetuksen osaksi ETA-sopimusta mahdollisimman pian.

Kemikaalilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa säädettäisiin neuvoston asetusten (ETY) N:o 793/93 ja (ETY) N:o 2455/92 edellyttämistä kansallisista toimivaltaisista viranomaisista. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että ympäristöministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä asetusten ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanosta. Kiellettyjä tai tiukasti säänneltyjä kemikaaleja koskevaa ilmoitusmenettelyä ja sen laiminlyömisestä säädettyä rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi sellaisenaan voimaansaatettavan tiettyjen kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen ja kemikaalilain välisten ristiriitojen poistamiseksi.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

Erikseen voimaansaatettava neuvoston asetus (ETY) N:o 793/93 aiheuttaa kustannuksia toiminnanharjoittajille. Toiminnanharjoittajille aiheutuvat kustannukset neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2455/92 mukaisesta tietojen annosta ovat vähäisiä.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä yhteistyössä oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Esityksestä ei ole pyydetty lausuntoja.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

4.1. Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle annettu hallituksen esitys laiksi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta (HE 56/1994 vp.). Esitys laiksi kemikaalilain muuttamisesta tulisi käsitellä eduskunnassa siten, että se voitaisiin lakiehdotuksen 42 ja

52 §:ään sisältyvien muutosten osalta saattaa asetuksella voimaan samanaikaisesti edellä mainitun lain kanssa. Lakiehdotuksen 18 a ja 19 §:n osalta voimaansaatamisesta säädetäisiin erikseen.

Lisäksi parhaillaan Eduskunnan käsiteltävänä olevassa rikoslain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen esityksessä (HE 94/1993 vp.) ehdotetaan kemikaalilain 52 §:ään muutoksia.

4.2. Kemikaalilain aikaisempi muutos

Kemikaalilain muuttamisesta annetulla lailla (1412/92) on valmistaja ja maahantuoja veloitettu toimittamaan tietoja käytössä olevista aineista niistä aiheutuvien vaarojen arvioimiseksi Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanemiseksi siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään. Kansainvälisellä sopimuksella tarkoitetaan tässä ETA-sopimusta. Koska ETA-sopimuksen voimaantulon ajankohta ei lakia säädettyä ollen tiedossa, laki säädettiin tulevaksi voimaan asetuksella. Lain edellä mainittua säännöstä ei ole saatettu voimaan, koska olemassa olevien aineiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta annettua neuvoston asetusta ei ole liitetty osaksi ETA-sopimusta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

18 a §. *Olemassa olevat aineet.* Aikaisempi velvollisuus toimittaa tiedot käytössä olevista aineista korvattaisiin velvollisuudella toimittaa tiedot olemassa olevista aineista niiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston asetuksen mukaisesti. Asetuksen 13 artiklassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisien Suomessa olisivat vesi- ja ympäristöhallitus ja sosiaali- ja terveysministeriö. Myös työministeriö ja teknillinen tutkimuskeskus osallistuisivat asetuksen toimeenpanoon. Asetuksella säädetäisiin viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä vastaavasti kuin uusien aineiden ilmoitusmenettelystä on säädetty. Viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä säädettyä otettaisiin hu-

mioon myöhemmin mahdollisesti perustettava kemikaalivirasto.

19 §. *Asetuksenantovaltuus ja määräysten antaminen.* Ympäristöministeriö antaisi tarvittaessa yksityiskohtaiset määräykset olemassa olevien aineiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan yhteisöjen säännösten täytäntöönpanosta.

42 §. *Ilmoitusmenettely.* Tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen 3 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomaisena Suomessa olisi vesi- ja ympäristöhallitus. Kemikaalin vientiä koskeva ilmoitusvelvollisuus ei koskisi kemikaalia, josta on annettava tietoja mainitun neuvoston asetuksen mukaisesti. Pykälän 2

momentin säännös ehdotetaan poistettavaksi sellaisenaan voimaansaatettavan tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen ja kemikaalilain välisten ristiriitojen poistamiseksi. Lisäksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ympäristöministeriö antaisi tarvittaessa tarkemmat määräykset tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan yhteisöjen säännösten täytäntöönpanosta.

52 §. *Rangaistukset.* Se, joka laiminlyö 42 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen mukaisen velvollisuuden antaa tietoja tai asetuksen mukaiset säännökset tuotteiden pakkaamisesta ja merkinnöistä taikka rikkoo asetuksessa tarkoitettua määräämään tekemää päätöstä, tuo-

mittaisiin, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

2. Voimaantulo

Laki ehdotaan tulevaksi voimaan asetuksilla säädettävänä ajankohtina. Koska neuvoston asetukset tulevat Suomessa voimaan eri ajankohtina, laki tulee voimaan kahdessa vaiheessa. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/89) 18 a §, 19 §:n 2 momentti, 42 §:n 1 ja 2 momentti ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1412/92), seuraavasti:

18 a §

Olemassa olevat aineet

Valmistajan ja maahantuojan tulee toimittaa tietoja olemassa olevista aineista sen mukaan kuin siitä säädetään olemassa olevien aineiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 793/93. Neuvoston asetuksen 13 artiklassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset Suomessa ovat vesi- ja ympäristöhallitus ja sosiaali- ja terveysministeriö. Tarkemmat säännökset viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä annetaan asetuksella.

19 §

Asetuksenantovaltuus ja määräysten antaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa yksityiskohtaisia määräyksiä kemikaaleja koskevista

varoituserkinnöistä, kemikaalien päällyksistä ja kemikaalien luokituksista sekä ympäristöministeriö tarvittaessa 18 a §:ssä mainitun neuvoston asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan yhteisöjen säännösten täytäntöönpanosta.

42 §

Ilmoitusmenettely

Sen, joka vie maasta tässä laissa tarkoitettua kemikaalia, on annettava tietoja ilmoitettavasta kemikaalista sen mukaan kuin siitä säädetään tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2455/92. Neuvoston asetuksen 3 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen Suomessa on vesi- ja ympäristöhallitus. Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset edellä mainitun neuvoston

asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan yhteisöjen säännösten täytäntöönpanosta.

Joka luovuttaa maasta vietäväksi kemikaalia, josta ei ole annettava tietoja 1 momentin mukaisesti ja jonka käsittelystä on luovuttu terveyden tai ympäristön suojelemiseksi taikka jonka käsittely on kielletty tai sitä on tiukasti säännelty, on velvollinen ilmoittamaan kemikaalin viennistä vesi- ja ympäristöhallitukselle. Asetuksella säädetään, mitä kemikaaleja ilmoitusmenettely koskee.

52 §

Rangaistukset

Joka

4) laiminlyö 42 §:n 2 momentissa säädetyn

ilmoitusvelvollisuuden tai tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2455/92 4 artiklan mukaisen velvollisuuden antaa tietoja tai rikkoo 7 artiklan mukaisia säännöksiä kemikaalin pakkaamisesta ja merkinnöistä taikka asetuksen 5 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettun määräämään tekemää päätöstä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kemikaalirikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyinä ajankohtana.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Pirjo Rusanen*

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/89) 18 a §, 19 §:n 2 momentti, 42 §:n 1 ja 2 momentti ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1412/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 a §

Käytössä olevat aineet

Valmistajan ja maahantuojan tulee toimittaa tietoja käytössä olevista aineista niistä aiheutuvien terveys- ja ympäristövaarojen arvioimiseksi Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanemiseksi siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Ehdotus

18 a §

Olemassa olevat aineet

Valmistajan ja maahantuojan tulee toimittaa tietoja *olemassa* olevista aineista *sen mukaan kuin siitä säädetään olemassa olevien aineiden vaarojen arvioinnista ja valvonnasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 793/93. Neuvoston asetuksen 13 artiklassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset Suomessa ovat vesi- ja ympäristöhallitus ja sosiaali- ja terveysministeriö. Tarkemmat säännökset viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä annetaan asetuksella.*

19 §

Asetuksenantovaltuus ja määräysten antaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa yksityiskohtaisia määräyksiä kemikaaleja koskevista varoitusmerkinnöistä, kemikaalien päällyksistä ja kemikaalien luokituksesta sekä ympäristöministeriö 18 a §:ssä tarkoitetuista käytössä olevista aineista ja niistä vaadittavista tiedoista.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa yksityiskohtaisia määräyksiä kemikaaleja koskevista varoitusmerkinnöistä, kemikaalien päällyksistä ja kemikaalien luokituksesta sekä ympäristöministeriö *tarvittaessa* 18 a §:ssä mainitun neuvoston asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan yhteisöjen säännösten täytäntöönpanosta.

42 §

Ilmoitusmenettely

42 §

Ilmoitusmenettely

Sen, joka vie maasta tässä laissa tarkoitettua kemikaalia, on annettava tietoja ilmoitettavasta kemikaalista sen mukaan kuin siitä säädetään tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2455/92. Neuvoston asetuksen 3 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomai-

Voimassa oleva laki

Joka luovuttaa maasta vietäväksi kemikaalia, jonka käsittelystä on luovuttu terveyden tai ympäristön suojelemiseksi taikka jonka käsittely on kielletty tai sitä on tiukasti säännelty, on velvollinen ilmoittamaan kemikaalin viennistä vesi- ja ympäristöhallitukselle. Asetuksella säädetään, mitä kemikaaleja ilmoitusmenettely koskee.

Ilmoitus on myös tehtävä kemikaalista, jonka viennistä kansainvälisten velvoitteiden mukaan vaaditaan vastaanottajamaan ennakkosuostumus. Vesi- ja ympäristöhallituksen on kiellettävä kemikaalin vieni, jos vastaanottajamaa on ilmoittanut, ettei se hyväksy kemikaalin maahantuontia.

Ehdotus

nen Suomessa on vesi- ja ympäristöhallitus. Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset edellä mainitun neuvoston asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan yhteisön säännösten täytäntöönpanosta.

Joka luovuttaa maasta vietäväksi kemikaalia, josta ei ole annettava tietoja 1 momentin mukaisesti ja jonka käsittelystä on luovuttu terveyden tai ympäristön suojelemiseksi taikka jonka käsittely on kielletty tai sitä on tiukasti säännelty, on velvollinen ilmoittamaan kemikaalin viennistä vesi- ja ympäristöhallitukselle. Asetuksella säädetään, mitä kemikaaleja ilmoitusmenettely koskee.

52 §

Rangaistukset

Joka

4) rikkoo 42 §:n nojalla annettua kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Joka

4) laiminlyö 42 §:n 2 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai tiettyjen vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2455/92 4 artiklan mukaisen velvollisuuden antaa tietoja tai rikkoo 7 artiklan mukaisia säännöksiä kemikaalin pakkaamisesta ja merkinnöistä taikka asetuksen 5 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettun määrään tekemää päätöstä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyäänä ajankohtana.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.